

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • október 2020 • Ročník XVIII • Ev. č. 5801/19

Včera, Dnes a Zajtra

úvaha pre zmenu nie o láske, ale o hodnote

Virtuóz strieborného plátna Vittorio De Sica onoho času pod tieto tri slovíčka ukryl nezabudnuteľnú ukážku toho, aké podoby môže mať fenomén vzáň láska. Obratnosť jeho kamery by mohla priniesť rovnako dobrú zábavu, ak by lásku nahradil fenoménom dneška – hodnotou. Toto slovo zďaleka neznie tak zvukomalebne a romanticky ako láska, svojou podstatou však majú obe veľa spoločného. Sú mnohých podob, časom sa menia a rovnako bytostne sa dotýkajú všetkých. Pri slove hodnota nám automaticky napadne akási cena, množstvo peňazí. Jedno v akej mene, jedno hodnota čoho, hlavne nech je jej hodne a najlepšie vo vlastnom vrecku. Od nepamäti tak bolo, stále tak je, no pomaly, pomaličky..., ale nepredbiehajme. Hodnotu u našich prapredkov mali veci umožňujúce prežitie rodu. Oheň, potrava, voda, miesto kde sa dal prežiť nečas, súdržný, bezpečný, rozumne organizovaný kmeň. Drsný život zaručovali drsné nastavenia, vďaka ktorým ľudstvo preživalo, prosperovalo a rozvíjalo sa. Vraj Feničania spodobili prosperitu do kovových plieškov, neskôr cinkajúce mešce odľahčili rovnako vzácne papieriky a odvtedy by sa dejiny ľudstva mohli kludne písať v cenách, alebo, ak chcete, v hodnotách. Žiaľ, často písaných krvou a utrpením, znova a znova. Vlastne dodnes. Lenže doba sa i s hodnotami mení. Najhmatateľnejšia je možno zmena peňazí ako platidla. Mince i papier nahradil plast kreditných kariet, ich hodnotu v cifrách postupne nahrádza hodnota pocitov. Emócie možno raz budú označované za menu nášho tisícročia. Určite sa nechceme hádať s tými, ktorí žijú heslom „Za peníze v Praze dům“. Majú pravdu, kto na to má, skoro všetko si kúpi. Obstará si luxus na mieru, ako mu srdce ráči a šrajtoffa dovolí. Včera i dnes. Ale zajtra? Skúsme si namodelovať, najlepšie do devínskych podmienok, jeden deň zľahka zidealizovaného, výrazne solventného spoluobčana, suseda z blízkej budúcnosti s manželkou a synom, ktorí si tu pokúpili všetko, čo len bolo na predaj, veriac v idyllický život uprostred zelene. Majú pozemok, dom, bazén, autá, zamestnali služobníctvo, len je tu jeden háčik – všetci sú tu takí!... Scenár by mohol začať ráno, rodina sa stretáva v zarúčenej kuchyni, keďže sa ich ukrajinská domáca už druhý deň nevie dostať cez permanentné zápchy z centra mesta. Nemá tak kto naložiť umývačku riadu, ani namáhať vyseparovať odpad do sáčkov. Sú nútení sypať ho pod seba, iné nevedia. Jedlé raňajky už takisto dva

dni nemali. Výtlačok volského oka z 3D tlačiarne, ktorým sa otec snaží zasýtiť rodinu končí v miske ich psa. Jedinec vzácnnej rasy naklonovaný pôvodne zo svinky domácej, zvládajúci aj likvidáciu bioodpadu, jedným hltom zbaštil predhodenú lahôdku, v dôsledku čoho sa však intenzívne dožaduje rannej vychádzky. Filipínsky záhradník sa ešte nevrátil z kurzu slovenčiny a slovenskí záhradníci zostali len v rozprávkach pre pamätníkov. Matka si uvedomí, že so psom musí von sama. Vyzbrojená lopatkou na psie a iné exkrementy, maskou chrániacou oči, nos i ústa pred tým, o čom hygienici vytrvalo tvrdia, že sa má dať dýchať, obutá v gumákoch po pás vyráža na zdravotnú vychádzku. Syn zachytáva otcovu ponuku, či nechce zviezť do školy. Zdesený si v pokluse hodí do krku tabletku vzácnnej pitnej vody z hlbín bývalých zásob na Slovanskom ostrove, prehltnie akúsi delikatesu v prášku a na zdegenerovaných nožičkách vyseďených za počítačom uniká ako jeden z posledných Devínčanov do školy pešo. Pred očami má ešte hrôzu z predchádzajúceho rána. Meškajúc totiž videl viacerých rodičov, ako v snahe dopraviť potomkov načas na vyučovanie, týchto priviezli do školy autami. Na potvoru, všetci naraz a na to isté miesto. Krik, škripot pokrivených plechov v snahe zaparkovať limuzíny čo najbližšie k triede, hlava nehlava, predpis nepredpis, nárek zranených spolužiakov, nadávky, húkajúce sanitky i policajné autá... A vtom mu ktosi povedal: Stop!? Klapka!? Vypnúť kameru!? Že takáto budúcnosť nás nečaká? Ok, veď kto by to chcel? Chceme predsa pozitívne pocity! Teplo, pitnú vodu, kvalitné potraviny, čisté životné prostredie, priateľskú komunitu navôkol... :). Nie, nevracajme sa k začiatku nášho dnešného príbehu. Je to možná budúcnosť. A Devínčania sú fajn ľudia, tolerantní, zodpovední, poriadkumilovní, disciplinovaní, ochotní pomôcť, priateľskí... Lenže reálny lepší zajtrajšok je len a len v našich rukách. Nie úradu, ktorý akosi nedostal do výbavy kúzelnú paličku na vyčarovanie pohodlného života v Devíne. Nemá ju na vyčarovanie parkovacích miest tam, kde miesta jednoducho nie sú, ani na výchovu občanov k rozumnému a zodpovednému separovaniu, ani na monitorovanie neporiadnych psíčkárov či iných bordelárov, ktorí si pletú verejné priestranstvá so smetným košom, ani na obmedzovanie hazardu so zdravím nás všetkých. Úrad nastavuje pravidlá a ponúka možnosti. Žiaľ, len obmedzene vie kontrolovať ich dodržiavanie. Takže zvyšok je na nás. Využijeme ponúkané možnosti? Dokážeme to, alebo...? Peknú, hoci asi Covidom výrazne obmedzenú jeseň susedia.

Lubica Kolková, starostka

foto: Matej Patka

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

AKO SA ŽILO V DEVÍNE V ČASOCH MINULÝCH

Ak načrieme do histórie a spomienok Devínčanov, prekvapí nás množstvo informácií o ich živote a dobe, v ktorej žili. Svojím životom písali históriu Devína, a preto ešte i dnes na niektoré mená nezabúdame, i keď pochádzajú z čias dávno minulých.

Značný hospodársky rast Devína môžeme pripísať najmä prvej polovici XVIII. storočia, keď bol Devín domovom rôznych remeselníkov, ktorí svojimi výrobkami zásobovali nielen trhy devínske a bratislavské, ale i viedenské a budapeštianske. V tom čase sa remeselníci združovali do cechov. V Devíne existoval cech rybársky, lodnícky, vinohradnícky, hrnčiarsky a obuvnícky. Posledný, ktorý v roku 1908 zanikol, bol cech rybársky. Prísne cechové regule určovali nielen hierarchiu funkcií, ale i práva a povinnosti ich členov. Cechy plnili úlohu reprezentačnú, hospodársku, náboženskú i charitatívnu. Veľký záujem o tovar devínskych hrnčiarov zabezpečoval ich odbyt po celý rok a ich výrobky boli žiadané nielen pre svoj vzhľad, ale aj kvalitu. Nakoľko Devín nemal nálezisko potrebnej hliny, hrnčiari si ju vozili z Rakúska. V Devíne žili štyria známi hrnčiarski majstri – Pistelka, Weis, Neubauer a Rohrich. A iba majstri mohli podľa stanov cechu prijímať učňov so zárukou, že ručiteľ (zvyčajne ním bol člen rodiny) dodrží dobu výučby a uhradí prípadne vzniknutú škodu majstromi. Majster si mohol tiež do služieb prizvať tovarišov, ale iba so súhlasom cechu. K známym hrnčiarskym rodinám patrili rodiny Juraja Kaplera, Magdalény Berhoferovej, Michala Prunera, Margity Helzlovej, Jána Glosa, Mateja Bognera, Antona Wagnera, Jána Spaglera či Jána Bissenbeca.

Hlavné meno rodiny Pistelka bolo v Devíne známe, pretože jej členovia pôsobili v rôznych službách. Prevádzkovali keramickú dielňu, predajňu potravín, kaviareň, pohostinstvo, holičstvo a kaderníctvo. Ján Pistelka st. bol tiež jedným zo zakladajúcich členov Dobrovoľného hasičského spolku, ktorého sa stal i predsedom. František Pistelka po návrate z I. svetovej vojny prevádzkoval pohostinstvo v budove vydavateľstva Lúč na Kozičovej ulici. Jeden z Pistelkových domov sa ešte nachádza v Devíne na Rytiarskej ulici, čo potvrdzuje aj dobová fotografia s prevádzkou holičstva. Citlivo zrealizovaná rekonštrukcia mu pridala na krásu. Pistelkova kaviareň na nábřeží sa zase tešila záujmu nielen Devínčanov, ale i výletníkov, ktorí v Devíne navštevovali pohostinstvá, kaviarničky aj pivničky vinohradníkov. Pistelkov dom s holičstvom sa po II. svetovej vojne stal predmetom konfiškátu. V zozname konfiškovaných živností a domov na celom Slovensku vypracovanom dr. J. Krotkovským a dr. Š. Hrabalom k termínu 31.5.1947 nájdeme aj známe mená z Devína – Neubauer Karol, Gratzler Ján, Pistelka Augustín, Pistelka František, Pistelková Hedvika, Sandwald František, Lorenz Vavra Unger, Sontágová Rudólfína a Weis Adolf.

Napriek neprajnosti osudu mnohí z nich svoju životnú púť ukončili v Devíne a na devínskom cintoríne môžeme nájsť aj miesta ich posledného odpočinku. Napríklad v oddelení II a IV sú hroby rodiny Pistelkovcov (Augusta a Cecílie). Pre ilustráciu, len v Bratislave bolo do

mája roku 1947 skonfiškovaných 847 živnostenských podnikov a 1809 domov. Žiaľ, táto krádež súkromných majetkov mala ešte pokračovanie. Veru, aj takéto kruté a nespravodlivé boli roky po II. svetovej vojne.

Pavla Rumanovská, foto archív P.R.

KNIŽNICA INFORMUJE

Milí čitatelia, je tu jeseň, dni sa skracujú a večery sú chladné. Čo tak stráviť ich s napínavou knihou? V našej Miestnej knižnici máme pre priaznivcov tohto žánru bohatú škálu titulov. Patria sem osvedčené klasiky ako **Parfém, príbeh vraha** (Patrik Suskind), **Meno ruže** (Umberto Eco), **Cit slečny Smilly pre sneh** (Peter Hoeg), **Drakula** (Bram Stoker) a tak ďalej. Myslím, že sa ani nemusíme zmieňovať o tituloch renomovaných autorov ako A. Christie, G. Simenon, D. Francis, A.C. Doyle, E.S. Gardner, D. Hammett, R. Chandler, a samozrejme, aj Dominik Dán.

Teraz mi však dovoľte predstaviť dva nové prírastky tohto žánru v našej knižnici. K bohatej škandinávskej krimi literatúre pribudol nórsky spisovateľ Jan-Erik Fjell, ktorého považujú za druhého Nesba. V románe **Lovkyňa šťastia** privádza na scénu svojského vyšetrovateľa Antona Brekka. Ten musí vyriešiť vraždu osamelej ženy, ktorá niesla tajomstvo siahajúce do sedemdesiatych rokov.

A zaujíma vás, čo sa stalo počas desiatich záhadných dní v živote Agathy Christie, keď po odhalení manželovej nevery zmizla a nik o nej nevedel? Pokúsi sa to zistiť spisovateľ Andrew Wilson, ktorý sa chopil faktov skutočne vynaliezavo a vo svojom románe **Talent na vraždenie** z nich utkal mimoriadne strhujúci a pravdivý príbeh.

Záverom dodávam, že do knižnice pribudli aj ďalšie knihy, ale tie už patria k inému žánru a budem o nich informovať nabadúce. Ale pre netrpelivých sú už teraz k dispozícii v riadnych výpožičných hodinách v MK. Tešíme sa na návštevu.

Alena Rumanovská

Z RADNICE

Ako naložiť po novom s odpadom?

Odstraňovanie odpadov je aktuálne hneď po Covide vari najdôležitejšou témou dňa na uliciach Devína. Na facebookovej stránke Devínske mamičky a občania Devína sa pravidelne objavujú obrázky a otázky, ako sa najľahšie a najčistejšie zbaviť odpadov, preto sme požiadali o stanovisko Miestny úrad, nech nájdeme svetlo na konci tohto tunela...

Od augusta 2020 spustila Bratislava prvú etapu nového spôsobu zberu papiera a plastu formou vrecového zberu s odvozom priamo pred rodinných domov. Táto zmena sa týka 7 mestských častí: Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Staré Mesto, Devín, Devínska Nová Ves, Petržalka a Vajnory. Cieľom nového spôsobu zberu papiera a plastu je dosiahnuť zvýšenú mieru triedenia a čistejšie verejné priestranstvá aj životné prostredie. Pilotný projekt tohto nového systému zberu separovaného odpadu spustili po veľmi krátkej lehote, čas na jeho pripomienkovanie zrejme nebol dostačujúci a prirodzene sa tak stal terčom kritiky a mnohých sťažností. Tieto mesto sleduje, vyhodnocuje a reaguje na ne. Najviac kritizovaným v Devíne bol prídlhý – 1 mesačný interval zberu. Máme prislúbn, že bude skrátený, ale zatiaľ bez konkretizácie lehôt. V prípade potreby sa navýši počet vriec pre domácnosť a takisto máme možnosť vyloužiť všetky logom označené a naplnené vrecia (nielen jedno s papierom a jedno s plastom, ako sa pôvodne uvažovalo) a tieto by malo zberné auto vziať spred domov všetky.

Nakoľko sa v každej domácnosti z času na čas nahromadí aj väčšie množstvo veľkých kusov triedeného odpadu (pri kúpe nových spotrebičov či nábytku), naša obec vychádza svojim obyvateľom v ústrety nasledovnou novou službou:

OBJEMNÝ TRIEDENÝ ODPAD

V súvislosti so zmenou systému zberu triedeného odpadu z rodinných domov (vrecový zber) ponúka MČ Bratislava - Devín pre obyvateľov s trvalým pobytom v MČ možnosť odovzdať objemný triedený odpad z papiera alebo plastu (napr. kartónové a polystyrénové obaly z nábytku, elektrospotrebičov a pod.), ktorý nie je možné vložiť do modrých a žltých vriec, **na zbernom mieste Kozičova 24** v období prevádzky kontajneru na bioodpad (marec – november) pravidelne **každú sobotu v čase od 9:00 do 13:00 hod. Bežne vytriedený odpad (drobnejší papier a plast) je naďalej potrebné ukladať do vriec (modré, žlté) a tieto vyloužiť pred rodinné domy v deň odvozu podľa harmonogramu zberu (15.10., 16.11., 15.12.2020).**

Takisto sa uskutoční:

ZBER KOMUNÁLNYCH ODPADOV Z DOMÁCNOSTÍ S OBSAHOM ŠKODLIVÝCH LÁTKO pre občanov Bratislava - fyzické osoby a nepodnikateľov. Akciu organizuje Magistrát hl. mesta SR Bratislava v spolupráci s mestskou časťou, spoločnosťou OLO a.s. a spoločnosťou ARGUSS, s.r.o. dňa **17.10.2020 (sobota) od 10:30 do 12:30 hod. pri požiarnej zbrojnici (Hradná ul.).**

Na mieste bude prístavené vozidlo, pri ktorom budú pracovníci spoločnosti ARGUSS, s.r.o. preberať len od občanov - fyzických osôb a nepodnikateľov nasledovné komunálne odpady

- staré náterové hmoty
- odpadové rozpúšťadlá
- pesticídy
- oleje a tuky

Pozn.: V prípade odpadov ako sú rozpúšťadlá, oleje, pesticídy, farby, lepidlá a pod., musia byť uzavreté v pevných obaloch, z ktorých sa neuvolňuje odpad. ARGUSS, s.r.o. odoberie takýto odpad len v uzavretých obaloch max. do 5 kg od 1 osoby.

- batérie a akumulátory
- žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť
- vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórovane uhľovodíky (chladničky, mrazničky a pod.)
- vyradené elektrické a elektronické zariadenia - elektrospotrebiče (počítače, televízory, monitory, žehličky, práčky, mixéry a pod.)

Spoločnosť ARGUSS, s.r.o. oznamuje právnickým a fyzickým osobám - podnikateľom, že zabezpečuje nakladanie s odpadmi v celom rozsahu Katalógu odpadov. V prípade záujmu sa kontaktujte na tel. č. 02/555 65 632.

Zároveň hlavné mesto SR Bratislava vytvorilo podmienky fyzickým osobám - podnikateľom pre bezplatné odovzdávanie Komunálnych odpadov z domácností s obsahom škodlivých látok na Zbernom dvore spoločnosti OLO a.s., Stará Ivnáská cesta 2, Bratislava, v pracovných dňoch a v sobotu od 8.00 do 18.00 h okrem sviatkov a dní pracovného voľna.

Viac info na: <https://www.olo.sk/prva-etapa-vrecoveho-zberu-triedeneho-odpadu-z-rodinnych-domov-spustena/>

DVAJA PÁPEŽI

GAVENDOVINY

„Čo hovoríš na dvoch pápežov?“ – pýtali sa ma viacerí Devínčania pred kostolom i pred Srnčíkom. „Ktorých?“ – „Benedikta a Františka.“ Spontánne som začal porovnávať vlastnú skúsenosť s jedným i druhým. Kým sa neukázalo, že otázka smeruje na rovnomenný film Anthonyho McCartena v režii Fernanda Meirellesa s hlavnými postavami Anthonym Hopkinsom alias Benediktom XVI. a Jonathanom Pryceom, dokonale stvárňujúcim kardinála Bergogliu, v závere už ako pápeža Františka. Nuž, ak chcete, ponúkam pár osobných postrehov.

Kvalita kamery, dokonalých kópií interiérov (napr. Sixtínskej kaplnky) a dynamika záberov sa teší pozitívnemu hodnoteniu väčšiny divákov. Nakoľko mnohé zo scén sa dejú na miestach, kde som prežil biblických sedem rokov života, môžem len dodať, že z filmu priam dýcha atmosféra jednotlivých prostredí a človek aj cez obrazovku doslova cíti typické rímske vône a ľahkosť vzduchu.

Čo sa týka vykreslenia hlavných protagonistov filmu, ozývajú sa vo mne zmiešané pocity. V prípade pápeža Františka ide o neuveriteľné stvárnenie, až ste chvíľami na pochybách, či sledujete hraný film alebo reálny dokument. Že podoba A. Hopkinsom stvárneného pápeža Benedikta vo fotografickej vernosti pokrývkava, ešte neznamená zmenšenie jeho výkonu. Josepha Ratzingera som mal možnosť stretnúť pomerne často v situáciách bežného života vo Vatikáne a jeho okolí, na uliciach i v reštaurácii, alebo keď sa zastavil pri našich pútnikoch a fotil sa s nimi. A mal som dosť často možnosť s ním v malej skupinke 4-5 kňazov koncelebrovať omšu a vzápätí raňajkovať. Gestá i názory, ako ich podáva film, sú od reality značne ďaleké. Iste, autorským zámerom bolo karikatúrnickým spôsobom premrštiť určité črty, v jeho prípade najmä negatívne, aby vynikla hlavná pointa. Ved' ide len o film. Úroveň skôr znižuje, že sa tu autori uchýlili k starým, ošúchaným a prekonaným karikatúram „Panzerkardinála“ a „Božieho rottweilera“, ktorý mal vraj prvú encykliku písať na tému „Ordnung must sein“, načo v reáli prekvapil témou „Deus Caritas est“ – Boh je láska. Prevažne tu defilujú staré známe a bulvárne schémy. Táto lacná a dehonestujúca pôsobiaca ideologizácia filmu asi najviac uberať z kvality.

No verím, že ani to nepotlačí jeho hlavnú myšlienku a veľmi silný odkaz: ak ide dvom ľuďom o dobrú vec, hoci majú na ňu diametrálne odlišný názor, môžu dospieť k zhode a práve vďaka rozdielom sa stať priateľmi. Za predpokladu osobného stretnutia, odhalenia svojho vnútra a pohnutí jedného i druhého. A že aj opačnými postojmi možno vec posunúť tým jedine správnym smerom. Do vyhotvenej politickej scény, kde obyčajne štekajú na seba ponad plot jednotlivé tábory, ale aj do odosobneného individualizmu súčasnej civilizácie prináša film vznešené a krásne posolstvo. Vyjadruje to napríklad scéna k slzám dojatého pápeža Benedikta, lúčiaceho sa s odchádzajúcim kardinálom Bergogliom. Hoci ide len o filmovú fikciu, ale jej odkaz do reálneho života, toho cirkevného i civilného, je zjavný.

Marián Gavenda

DEVÍNSKE AKTIVITY – WORKOUTOVÉ IHRISKO

Devínske deti mali veľkú radosť, keď sa im koncom minulého roka pod záštitou Občianskeho združenia Deti Devína – Naša Materská škola podarilo vyhrať pilotný ročník súťaže DETI PRE BRATISLAVU 2019, ktorej vyhlasovateľom bol Metropolitný inštitút Bratislavy. Táto skvelá skutočnosť umožnila rozbehnúť projekt a následnú výstavbu nového workoutového ihriska v priestore za základnou školou.

Treba si povedať, že dnešná doba a hlavne sedavé zamestnanie nijako neprospešujú našej fyzickej stránke. Chrbát máme nečinne opretý o operadlo stoličky či sedadlo auta, ruky ležia nehybne na stole a nohy do pohybu zapájame možno tak na ceste z auta do práce. To všetko má za následok zmlenie svalov a ochabnutie šliach, čo sa napokon prejavuje ako na fyzickej, tak aj na psychickej únave. Pritom niet pochybností, že príjemnému pocitu po zdaní turistického, cyklistického alebo iného športového cieľa sa máločo vyrovná. Jedno je isté – telo pohyb potrebuje. Jednou z možností ako sa rozhybať je **kalistenika**. Názov pochádza z latinského *callos* – krása a *sthénos* – sila. Ide o prastarú metódu ako zvýšiť vytrvalosť a silu za použitia váhy vlastného tela a hocičoho, čo je práve po ruke. Či už je to holá zem, stromy, tyče, poprípade kamene, tehly. Oproti viac známemu zdvíhaniu činiel má kalistenika výhodu v tom, že zapája väčšiu časť tela a mnohé z cvikov vyžadujú potrebu rovnováhy a stability tela. Napríklad taký kľuk využíva okrem svalov na ruke ako biceps a triceps aj svaly chrbta, brucha, stehien a najmä ramien. Toľko na úvod a na vysvetlenie, keby niekto pochyboval, prečo sa máme o svoje fyzické zdravie starať...

Myšlienka postaviť workoutové ihrisko v Devíne vznikla už pomerne dávno. V čase, keď sa zno-vuotvorila základná škola na Kremfsej ulici a do Devína začalo prúdiť mnoho mladých ľudí, sa naplno ukázala potreba vytvorenia športových priestorov, ktorých absencia značne ovplyvňovala možnosti športových aktivít v obci. Za školou vzniklo napokon vďaka aktivite občanov, konkrétne **Občianskeho združenia Deti Devína - Naša Materská škola** a ich príspevkov viacúčelové ihrisko pre každú vekovú kategóriu. Postupne sa vytvárali skupinky nadšencov futbalu či florbalu a basketbalu sa tešili oteckovia i jednotlivci, ktorí si prišli zahádzať na kôš. Taktiež vznikla partia, ktorá si chodila občas zacvičiť a postupom času sa občasná cvičenie sformovalo do pravidelného stretávania sa pri workoutu. Cvičilo sa všade, kde sa dalo a mohlo. Z partie nakoniec vyrástol študent trénerstva na športovej fakulte UK a taktiež mladý dievčenský talent v kalistenike. A potreba vybudovania ihriska určeného na cvičenie čoraz väčšími nadobúdala na opodstatnení.

A podarilo sa! Workoutové ihrisko nadobudlo reálne obrysy. Zemné práce vykonala firma Alpha Devín, ktorá pripravila pôdu pre firmu OCTAGO, ktorá konštrukciu vyrobila a následne osadila. Podlaha pozostáva z mäkkej gumovej podložky, ktorá zaručí bezpečnosť pri aktivitách na ihrisku. No a je viac ako potešujúce, že ihrisko sa teší záujmu nielen športovcov, ale aj detí, ktoré si pod dohľadom rodičov skúšajú prvé zhyby či rúčkovanie.

Text a foto Matej Lörinc

PRÁVNE OKIENKO

„Spolu so súrodencami vlastním starší rodinný dom, každý z nás jednu tretinu. Chcel by som ho predať, ale neviem sa so súrodencami dohodnúť. Ako môžem postupovať?“

Podielové spoluvlastníctvo je možné zrušiť a usporiadať, k tomu je však potrebná dohoda všetkých spoluvlastníkov. Pri spoluvlastníckom práve platí, že spoluvlastníci nevlastnia jednotlivé presne určené časti veci, ale podiel vzťahujúci sa vo vašom prípade k jednej tretine z celého domu. Pokiaľ sa so súrodencami neviete dohodnúť na ďalšom postupe, máte možnosť domáhať sa usporiadania súdnu cestou, alebo ponúknuť svoj podiel na predaj súrodencom. V prípade, ak dôjde k súdnu konaniu, súd pri usporiadaní podielového spoluvlastníctva zisťuje, či je nehnuteľnosť deliteľná – v prípade, ak áno, súd nehnuteľnosť rozdelí a každý zo spoluvlastníkov sa stane vlastníkom svojej časti. V takomto prípade viete následne svoju časť predať. V prípade, ak by rozdelenie nebolo možné, môže súd prikázať rodinný dom do vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov s tým, že ten by bol zaviazaný vyplatiť ostatným spoluvlastníkom náhradu za ich podiely. Cena nehnuteľnosti sa určuje v čase zrušenia podielového spoluvlastníctva. V prípade, ak niektorý zo spoluvlastníkov do nehnuteľnosti investoval, táto investícia sa pri usporiadaní zohľadňuje. Ak by ani jeden zo spoluvlastníkov nemal o nehnuteľnosť záujem, súd by nariadil jeho predaj a výťažok by rozdelil medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov.

Vaša poslankyňa JUDr. Jana Jakubkovič

MATERSKÁ ŠKOLA HĽADÁ UČITEĽA/UČITEĽKU

Materská škola v Devíne hľadá externého pedagogického zamestnanca, ktorý by spĺňal požadované kvalifikačné i osobnostné predpoklady:

- úplné stredoškolské vzdelanie v odbore učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo;
- vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa v odbore predškolská a elementárna pedagogika;
- vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa v odbore predškolská pedagogika.

Od záujemcov sa bude požadovať flexibilita, asertivnosť, dôslednosť, zodpovednosť a emocionálnosť. Prax je, samozrejme, výhodou a pozícia je vhodná na zastupovanie aj pre osobu na dôchodku. Záujemcovia, hláste sa u riaditeľky MŠ, Mgr. Natálie Takáčovej na telefónnom čísle **0904 518 111**.

ZO ŽIVOTA PIVNICE

Kto rozkúril Žigrajho kúriu?

Cez divadelné prázdniny umelci zvyčajne zaslužené oddychujú. Aj kultúrne stánky bývajú zatvorené. Absencia podujatí, ktoré zrušili alebo oddialili opatrenia spojené s koronavírusom, však priniesli smäd po divadelných predstaveniach, koncertoch či prednáškach. V obmedzenom režime sa tak rozhodlo Občianske združenie Scéna pre Devín pracovať aj cez leto. Pre svojich priaznivcov pripravilo výnimočný letný program. Samozrejme, za sprísnených hygienických opatrení.

V priestoroch Pivnice sa počas júla predstavila skupina **Thebenbound**. V názve kapely je pôvodný názov Devína, kde členovia kapely – **Juraj Čorba** (klávesy), **Peter Potúček** (basová gitara), **Dano Gašpar** (bicie) a **Alan Vizváry** (hostujúce husle) tvoria a skúšajú. Do Pivnice priniesli progresívny rock, ľudovú melodicu, ale najmä dobrú náladu.

Najmenších počas oboch letných mesiacov zabavili počas rozprávky v podaní **Divadla PIKI** z Pezinka a **Divadla Žihadlo** z Malaciek. V **Ufúľanej rozprávke** jeho herci drobcom ukázali, že triedenie odpadkov nemusí byť len nudná a nie príliš voňavá činnosť.

Dospelí si vychutnali divadelné predstavenie ochotníckeho **Divadla na Hambálku** z Malaciek v polovici augusta. Tajomný priestor, ukrytý pred očami zvedavých divákov, odkryla komédia **Dámska šatňa**. Z pera českého dramatika **Arnošta Golflama**, v réžii **Vlada Zeteka** vzišla hra o osudoch štyroch herečiek, ktorým sa divadlo stalo ich druhým domovom.

Záver letnej sezóny patril devínskej kapele **Boky Citom**, ktorá už má v našej mestskej časti svojich stálych priaznivcov. A jej hity – napríklad **V Edene** – si počas koncertu v Pivnici pospevoval ne jeden z nich...

Septembrovú nádielku kultúrnych akcií v Pivnici otvoril koncert talentovaného dua **Kristína Lash & Jakob Grey**, ktorých hudba presahuje slovenskú scénu. Napriek mladému veku majú **Kristína Mihálová** a **Jakub Šedivý** za sebou koncertné skúsenosti predskokanov takých jazzových stálic, akými sú Stanley Clarke, Candy Duffer či Dianne Reeves. Tiež vystupovanie na prestížnom jazzovom festivale *Jazz a cours et a jardins 2019* v Lyone. Od návratu z Prahy, kde obaja študovali hudbu, dosiahli na domácej scéne viacero úspechov a vydali debutový album *Sleepin' With The Lights On*. V priestoroch Pivnice vytvorili nezabudnuteľnú atmosféru.

Posledná septembrová nedela sa niesla v znamení hesla *Aby nám včely neuleteli*. Prítomní a ekologicky zmyslajúci účastníci sa mohli naučiť, ako si vyrobiť medobal – voskovaný obal na uskladnenie potravín. A včelár **Marek Dedinský** z tretej

Thebenbound

Ufúľaná rozprávka

Jakub Grey a Kristina Lash

Dámska šatňa

Výroba medobalov

Boky citom

generácie včelárov z Devínskej Novej Vsi, ktorého včielky zbierajú peľ na lúčkach Devínskej Kobly, poučil publikum o včelárskej alchýmii.

Na našu veľkú ľútosť sme sa v čase uzávierky Devínčana dozvedeli smutnú správu – na základe sprísnených opatrení spojených s Covidom sa od 1. októbra až do odvolania rušia podujatia v Pivnici. Tak do videnia, v lepších časoch, priatelia!

Text a foto Jana Kollárová

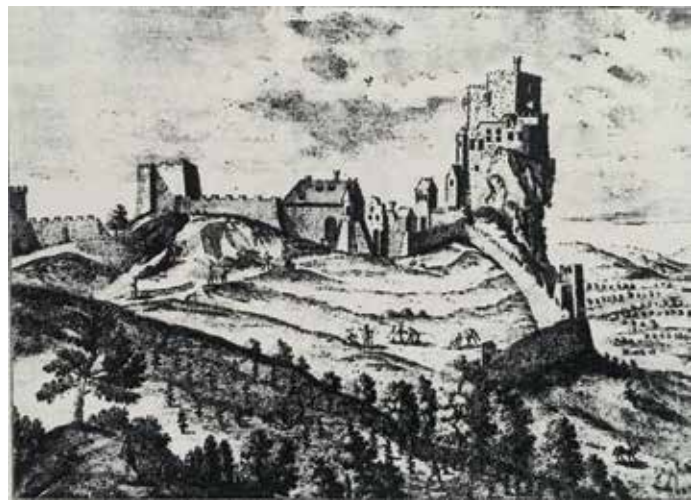
PRECHÁDZKA HISTÓRIOU DEVÍNSKEHO HRADU

O DEVÍNSKÝCH MÝTOCH A POVESTIACH

Mýty sú zdrojom poznania života našich predkov a aj vďaka nim sa môžeme dozvedieť o krajine aj duchovnej kultúre ľudí nepoznané skutočnosti, tak, ako ich zaznamenali dávni kronikári. V mýtoch sa ľudia stávajú zvieratami, kvetmi, skalami, veci neživotné sa rituálmi menia na životné, hrdinovia majú atribúty starovekých božstiev. Naši predkovia vnímali krajinu a prírodu inou optikou ako ich vnímame my. K miestu sútoku dvoch veľkých riek sa stavali s posvätnosťou a túžili žiť v jeho blízkosti. Skaliská sa stali ich božstvami, háje a jaskyne svätými a zažívali príbehy, ktoré rozprávali deťom na dobrú noc a predávali si z generácie na generáciu.

Keď sa postavíme na devínsku hradnú skalú a pozrieme sa z výšky, ako sa rieka Morava vlieva do Dunaja, môžeme si poľahky predstaviť veľkolepú knihu, ktorá sa pred nami otvára a túži byť videná a čítaná. Je plná odkazov pre súčasnosť a nesie v sebe príbehy dávnych čias.

Podľa archeologických nálezov je Devín nepretržite osídlený takmer 7 tisíc rokov, môžeme teda povedať, že hovoríme o približne 230 generáciách. Čo tu tí ľudia robili? Ako žili? Čomu verili? Veľa z toho odkrývajú archeologické nálezy, niečo je ukryté pod rozvalinami hradu, v skalách, v starých kronikách, letopisoch, no tiež v mýtoch, povestiach a rozprávkach.

Devínčania vedia, že názov obce Devín je odvodený z historického názvu hradiska Dowina, legendárneho sídla kniežata Rastislava, o ktorom sa dozvedáme z prvých písomných záznamov vo Fuldských letopisoch, ktoré zapísal mních Meginhard v 9. storočí. Názov Dowina je v týchto záznamoch vysvetlený, že v reči tunajších obyvateľov tej doby znamenal dievča. Kto bola Dowina? Silueta hradnej skaly pripomína júca dievča? Slovanská kňažná? Zabudnutá bohyňa v slovanskom panteóne? Čo v reči našich predkov skutočne znamenala? Ako vyzeral život v tzv. dievčenských hradoch naprieč starou Európou? Vzniklo pomenovanie Dowina v časoch veľkomoravských, alebo je odkazom na časy ešte dávno pred tým? Tieto otázky neboli doposiaľ vedecky zodpovedané, a preto nesú závoj tajomnosti, čo otvára priestor fantázií. Z etymologického hľadiska je zaujímavé, že napríklad Dévi v sanskrite znamená bohyňa, a Dev z gréčtiny zase žiarivá. Dievča, devu môžeme vnímať archetypálne ako mladú ženu, pannu a symbolicky aj ako bohatstvo rodu v podobe príslubu pokračovania života. Jedna povest' hovorí, že na tomto mieste stál kedysi staroslovanský chrám zasvätený bohyni Devě, čiže Devojne, ako to bolo i na hradnom vrchu v Lietave.

Devínu venoval pozornosť aj slovenský rozprákar **Pavol Dobšinský** na svojich potulkách otčinou. Bol kňaz a učiteľ, cestovateľ a tiež vášnivý včelár a bylinkár.

*Devín, pustý Devín smutno v rumách leží
a tichá Morava mútno pod ním beží.
Morava v Dunaji synom žiaľ svoj tráti,
ale či jej skvelú minulosť kto vráti?
Preletel vetriček po tichej brezine,*

*hej! veru nepriletí, čo sa raz pominie.
Zabysklo slniečko, skvitol kvietok biely,
hej! o nových časoch hovorí svet celý!
Nové časy idú, bodaj prišli skoro,
aby tebe, Devín, tak pusto nebolo.*

Pavol Dobšinský, Púť po otčine, 1864

Z básne cítiť sentimentálnosť, lútosť nad zabudnutou dávnou slávou, ale tiež nádej v novú budúcnosť v podobe hrejivých lúčov slnka. Spisovateľ si tu zaiste vychutnával jeden z tunajších nezabudnutelných západov slnka a možno sníval o ceste do hlbín rozprávok či mýtov, čo vyjadril v podobe bieleho vykvitajúceho kvietka, ktorým bola biela nevádzka. (Zvyčajná farba nevádze je indigová a táto bylinka kvitne popri poliach a cestách a od nepamäti sprevádza pútnikov).

Vydajme sa teda spoločne na malú púť za mýtami, povestiami a rozprávkami, ktoré sú svojím príbehom ukotvené v Devíne.

SLAVOBOJOV MAGICKÝ MEČ

(Miloš Jesenský, Tajomné miesta Slovenska)

V starej zaspanej studni na Devíne odpočíva vrah zázračný meč Slavoboja, syna hradného pána zo Šintavy. Meč je vrah zakalený v dračej krvi. Slavoboj ním vykonal mnohé hrdinské skutky pri obrane svojej otčiny. Objavil ho na devínskom vrchu v zemi zázračným spôsobom, keď videl, ako zelená tráva vytvára v poraste symbol kríža. Po mnohých vojnách sa meč dostal do vyschnutej studne a údajne dodnes čaká na hrdinu, ktorý ho vyzdvihne a udrie na nepriateľa vtedy, keď bude Slovákom najhoršie.

PANENSKÁ VEŽIČKA

(Igor Janota, Rozprávky a povesti z Bratislavy)

Príbeh Rimanky Silvie je vsadený na devínske bralo, do najsevernejšie položeného chrámu v rámci celého rímskeho impéria, chrámu zasväteného bohyni Veste, ktorá je bohyňou rodinného krbu a ochrankyňou rodiny. V jej chrámoch udržiavali

večný oheň, ktorý nesmel vyhasnúť. Ak by taký oheň vyhasol, symbolizoval by nešťastie, ktoré by ohrozilo ríšu. Strážili ho kňažky Vesty – vestálky – panny. Jednou z nich bola aj Silvia, ale tá sa zaľúbila a potajme stretávala s mladým veliteľom. Ich láska však bola prezradená, a preto Silviu uväznili vo vežičke na skalnom prste. Jedného večera, keď ju jej milý prišiel navštíviť, sa rozhodol radšej spolu zomrieť vo vodách Dunaja ako žiť jeden bez druhého.

K Panenskej vežičke sa viaže ešte jedna známa povest' **Mniška** s identickým príbehom o vernej láske, ktorá nemohla byť naplnená. Dejovo je vsadená už do neskoršieho obdobia a je o rytierovi Mikulášovi, pánovi Devínskeho hradu a panne Margarete zo vznešenej rodiny z Korutánska.

JABLKO ŽIVOTA

(Mária Ďuríčková, Prešporský zvon)

Rozpráva príbeh o dvoch sestrách, dvojčatách, rovnakých ako dve vajčička či dve lekná v dunajskej zátoke. Boli to dcéry bielej víly a mladého veliteľa strážiaceho dunajský brod, takže devy boli spoločne víly a spoločne ľudské bytosti. Otec musel odísť do vojny a už nikdy sa nevrátil. Biela víla sa jedného dňa pobrala za lesným vládcom, sediacim na drevenom tróne s lipovým vencom na hlave a vyprosila u neho pre dcéry dve jablká života. Zázračné jablká, v ktorých bol ukrytý ich život. „Budete žiť dovtedy a tak dlho, kým vám jablko nespadne na zem. Chráňte si ho ako oko v hlave,“ povedala biela víla, pobozkala dcéry a kým sa spamätali, už jej nebolo. Biela víla postavila dcéram dva hrady, jeden nad riekou Dunaj – hrad Devín a druhý nad rie-

kou Moravou – hradisko Nad lomom. Dievčatá si jablká vymenili a sľúbili si, že ich budú chrániť ako vlastný život. Ale obidve sa zaľúbili do toho istého muža. Keď sa to jedna zo sestier dozvedela, hodila zo zúfalstva jablko o zem, až sa hrad Devín zrútil a z čiernej krútnavy prachu šľahali vysoké červené ohnivé jazyky. „Ach, ja, nešťastnica, čo som to vykonala!“, vykriko dievča, keď si uvedomilo, že si zahubilo sestru. Na mieste, kde sa jablko dotklo zeme, vyrástla jablň. Keď deva jablň objala, premenila sa na čiernu kozu. Opustené hrady chátrali a obdobie krásy, hojnosti a láskavého sesterstva, sa stratili pod závojom času.

ČIERNNA KOZA A OBHORENÉ TELO

(Ivan Szabó, Prešporsko-bratislavské strašidlá)

Tento príbeh je prerozprávanou povestou o jablku života, vsadenou do súčasnosti. Koniec je tiež pozmenený. Sestra, ktorá sa zmenila na čiernu kozu, chodí žalostne mečať o polnoci k Dunaju. Dvojčičky sa napokon opäť stretnú - jedna ako čierna koza a druhá s obhoreným telom.

STUĎŇA NA DEVÍNE

(Igor Janota, Príbehy bratislavských fontán a studní)

Štefan, pán hradu Devín, dal príkaz svojim nevoľníkom, aby vykopal studňu a ako odmenu im sľúbil slobodu. Nevoľníci studňu vykopalí a popri tom našli hrudu zlata, z ktorej vyrobili nádhernú brošňu pre hradnú pani. Avšak kráľovský šašo, stelesnenie diabla a mamonu, vyslovil nedôveru, či toho zlata pri kopaní nenašli viac. Hradný pán vrhol kopáčov do väzenia a mučil ich, aby sa priznali. Ale oni sa nemali k čomu priznať. Napokon ich prikázal zhodiť z hradnej skaly a keďže sa nevyonori z vód Dunaja, ich vina sa potvrdila. Do roka a do dňa zá svedomie priviedlo hradného pána aj šaša do nešťastia. Pravdepodobne podnapití, spadli do vód Dunaja, keď sa vracali z oslavy a už ich nikto nevidel.

ČAJKY S KRVAVÝMI ZOBÁKMI

(Ivan Szabó, Prešporsko-bratislavské strašidlá)

Príbeh o studni na Devíne je súčasťou povesti o čajkách s krvavými zobákmi, ktoré vlastne predstavujú nevinných kopáčov studne.

STUĎŇA BEZ VODY

(Igor Janota, Príbehy bratislavských fontán a studní)

Voda na hrade Devín bola požehnaním. Nielen v časoch, keď Turci ohrozovali hrad, no aj v období mieru, keď bola zdrojom čistej, osviežujúcej, pramenistej vody. Jedného dňa sa stalo, že zo studne sa stratila voda. Odvážny mládenec sa spustil do studne zistiť, čo sa deje, ale v jej hĺbkinách sa stratil. Druhý mládenec sa vydal za ním, no tiež už nevyšiel. Panstvo bolo nešťastné a hlavne dcéra kápitána hradu Betka, ktorá tú vodu rada pila a aj sa v nej rada kúpala. No žiadny mládenec sa už viac neodvážil spustiť sa do studne ani za sľúbenú vysokú odmenu. Až napokon prišli ďalší, lebo hradný pán prisľúbil, že okrem bohatšej odmeny dostane odvážlivec za ženu pannu Betku. Mládenec sa opäť spúšťal do studne, ale znovu z nej žiaden nevyšiel. Až napokon prišiel chudobný šľachtic, ktorý sa už pred rokom uchádzal o Betkinu ruku, no pre pyšného pána vtedy nebol dost dobrý. Mladý muž sa spustil do studne iba s mečom a kopijou. Sotva sa dotkol dna, čosi zarezalo a zastanalo. V studni sa totiž usalášil drak, ktorý každé ráno vychlípal všetku vodu zo studne a mladíkov zožral. Do studne sa vrátila voda a hradný pán dal odvážnemu mladíkovi Betku za ženu. Tí potom žili šťastne, až kým nepomreli.

Tieto povesti a mýty nesú v sebe odkazy predkov, ale aj nadčasovú múdrosť. Vnásjame do našich životov vôňu tajomna, vnímame mýtickosť miesta, kde žijeme. Rozprávajme si staré rozprávky, ale vytvárajme aj nové príbehy o našom súčasnom živote. Napríklad o premenách tejto doby tu, v Devíne.

Zuzana Slavena Matej
sprievodkyňa
www.slavena.sk

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV

SKLO JE ZASTAVENÝ POHYB

Spojila ich láska a sklo. A toto spojenie trvá už päťdesiat rokov. Pri spomienkach na roky minulé sa predbiehajú, skáču si do reči, ale neprestávajú sa usmievať a krásne sa dopĺňajú. Ako v umení, tak aj v spolužití. Ich sklenené objekty sú ojedinelé a originálne. Svoje diela vystavujú po celom svete. A hoci sú možno známejší za hranicami Slovenska ako od Tatier k Dunaju, zostali verní svojej domovine a pre život a prácu si vybrali Devín. Výtvarníci a manželia Zora a Štěpán Palovci.

Kedy a kde ste sa vy dvaja našli?

Zora: Bolo to pred päťdesiatimi rokmi. V Prahe, v Betlehemskej kaplnke, sa konala výstava sklárskeho oddelenia VŠVU z Bratislavy. Dozvedela som sa o nej, lebo som sa práve hlásila na tú školu. A tam sme sa stretli pri inštalácii úžasnej výstavy, ktorá ma zasiahla. A bol tam ON...

Štěpán: ... a už to bolo...

Chceli ste sa vždy venovať umeniu?

Zora: Áno, ako malá som chodila na balet, ale kvôli zdravotným problémom som s ním musela skončiť. Mala som len dvanásť rokov, žili sme vtedy v Nitre a ja som obehala všetky možné krúžky, ktoré boli zamerané na umenie. Prihlásila som sa na Strednú školu umeleckého priemyslu v Bratislave a študovala drevorezbu u sochára Ludwika Korkoša. Od neho som získala základy modelovania a kresby. Umeniu sa nedá naučiť, ani ho učiť. Buď to niekto v sebe má, alebo nemá. Ale je možné študenta povzbudiť. Aby šiel do toho, riskoval, skúsil. To sme dostali do vienka od Korkoša a ja som sa to snažila šíriť ďalej.

Aká bola vaša cesta ku sklu?

Zora: Veľmi romantická. Najprv som sa hlásila na sochárstvo na VŠVU v Bratislave, ale po tej výstave v Prahe som zmenila názor. So Štěpánom sme sa do seba zaľúbili a ja som sa vzápätí zaľúbila do skla. Bola som prekvapená, čo všetko sa z neho dá vytvoriť. A už vôbec som netušila, že sa sklo dá použiť ako sochársky materiál.

Štěpán: U mňa to bola zložitejšia cesta. Zo začiatku som chcel byť ako Zdeněk Burian a ilustrovať knihy. Hlásil som sa na Strednú školu umeleckého priemyslu najprv v Brne, kde ma nezobrali, potom v Uherskom Hradišti, kde mi povedali, že som šikovný, ale mám chybu, že nie som pionier. Tak som šiel na znovuotvorenú Strednú priemyselnú školu sklársku v Kamenickom Šenove. A tam som sa dostal aj napriek tomu, že som mal nejaký ten kapitalistický či náboženský biľag, lebo otec bol evanjelický farár. Mal som šťastie – potrebovali študentov. Po absolvovaní strednej školy som sa dozvedel, že najlepšie oddelenie skla na vysokej škole je v Bratislave a prijali ma na novozaložené Oddelenie skla v architektúre u Václava Ciglera. Ciglerova škola bola dobrá v tom, že sme to síce ani netušili, ale v New Yorku už v šesťdesiatych rokoch sa dostával do povedomia minimalizmus. A Cigler nám poskytol myšlienkový, ideový a umelecký servis k tomuto smeru. Robili sme niečo, čo bolo svetové, len sme o tom nevedeli.

Zora: V tom období vládol u nás socialistický realizmus, ale tým, že sklo bolo chápané ako užité umenie, mali sme určitú voľnosť. Áno, aj my sme povinne navrhovali poháre, vázy a podobne, ale popri tom sme si mohli robiť aj vlastné kreácie. Cigler nám to umožnil a podporoval nás v tom. No začiatky po škole boli náročné. Boli sme takí tí pivniční umelci, lebo sme začínali v pivnici na ulici Mateja Bela, ktorú sme prerobili na ateliér. Štěpán pracoval

ZORA A ŠTĚPÁN PALOVCI

predtým ako technológ v novoborských sklárňach a tak zariadil náš ateliér vybavením, čo bolo potrebné na brúsenie skla.

Kedy sa začala otvárať vaša kariéra smerom do zahraničia?

Zora: Zo začiatku sme vyrábali takzvané „chlebovky“, tvorbu do architektonických priestorov. Hlavne Štěpána oslovovali architekti na osvetľovanie či sklenené steny do interiérov, napríklad do kúpeľov v Trenčianskych Tepliciach, v Piešťanoch, v rôznych sobášnych sieňach a to nás živilo. Svoju osobnú, vlastnú tvorbu sme robili do šuplíka. Po čase si jeden galerista z Haagu, ktorý miloval sklo, obľúbil Štěpánovu tvorbu. Tak som si zrazu uvedomila, že by sme mohli snáď robiť aj vlastné veci a ísť si za svojim snom. Začala som šiť originálne šaty, predávala ich v Diele a tým sa nám podarilo zabezpečiť sa natoľko, že sme si mohli dovoliť venovať sa voľnej tvorbe. A objednávky začali prichádzať hlavne zo zahraničia – z Belgicka, Holandska, Nemecka a neskôr z USA.

A potom ste sa dostali na zahraničné školy...

Zora: Mali sme so Štěpánom výstavu v Londýne a tam za mnou prišla moja budúca kolegyňa a nahovorila ma na konkurz na miesto profesora na University of Sunderland na severovýchode Anglicka. Vybrali ma a zostala som tam osem rokov. Po čase som získala na tú dobu výnimočný grant na vybudovanie celého sklárskeho oddelenia. Bolo to úžasné, lebo sme si mohli dovoliť veľké pece, diamantové mašiny, frézy na spracovanie skla. Doteraz má tá škola svoje dielne, dobré meno a ponúka študentom možnosti, aké nemá každá škola. Do Ameriky som sa prihlásila tiež len tak náhodou. Vyšlo to a jeden semester som učila na Alfred University v New Yorku.

Pracovali ste na spoločných prácach a potom ste sa vydali každý svojou cestou. Ako to bude ďalej?

Zora: Na budúci rok budeme sláviť päťdesiat rokov nášho spolužitia, takže pripravujeme spoločnú výstavu a dúfam, že urobíme aj spoločné dielo. Štěpán je tvorca inšpirovaný matematikou a geometriou. Pristupuje k tvorbe svojim exaktným prístupom cez kresby či modely. A časť realizuje v skle. Ja skôr vidím veci hotové v 3D a bližšie mi je modelovanie. Vyhovuje mi tavené sklo. Môžem si voľne modelovať a moje odtlačky prstov zostanú v skle.

Štěpán: Kým šla Zorka do Anglicka, mali sme niekoľko spoločných výstav na Slovensku i v zahraničí, realizovali sme spolu veľké veci, vyhrávali ceny. Síce zdieľame všetko spoločne, naša tvorba je odlišná. V súčasnosti ma oslovuje program, ktorý som pomenoval Nekonečno. Už pred niekoľkými rokmi som začal vytvárať špirálovité útvary, sklenené sochy, ktoré z každej strany poskytujú iný pohľad. Matematika sa v nich snúbi s geometriou, poézia s hrou. Človek musí mať istý vnútorný smer a silu, akési médium, ktorým vníma veci v priestore. Napríklad taký polomer, priemer, písmeno pí – nekonečné číslo, to ma stále zaujíma. Veci, ktoré sa nikdy ne-

končia, sú nekonečné. A tak môžem vytvárať stále nové a nové deriváty, výtvarné formy, ktoré sú večnými pokusmi o neuchopiteľné.

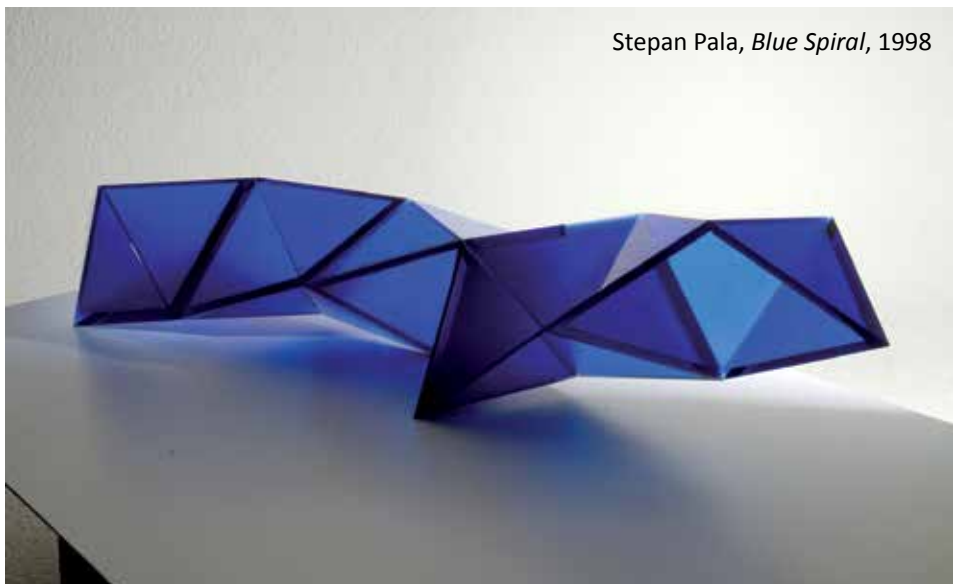
Čo na skle milujete?

Zora: Sklo je úžasné a fascinujúce médium. Je priehľadné, ale zároveň pevné, tvrdé. Má štvrtú dimenziu, svoj vlastný svet vo vnútri skla. Snažím sa vyjadriť, zachytiť sklom pohyb, vlny, svetlo. Krásne je, že sklo žije so svetlom. V tenkých častiach je svetlé a vo veľkých hmotách tmavé. Nedávno nás kamarát, biológ a profesor Vlado Kováč s manželkou vzali na výlet na člny po ramenách Dunaja a ja som sa vrátila so skicárom plným námetov. Učarovali mi tie dunajské zákutia, voda, kamene, stromy, naplavené drevo - mám kopy inšpirácie na ďalšie mesiace. Sklu je najbližšia voda. Snažím sa vyjadriť jej pohyb, premeny, silu, reflexiu, odrazy. Hlavne ten pohyb, lebo ten patrí k životu. A sklo je zastavený pohyb. Keď je tekuté a horúce, tečie a potom sa v určitom momente zastaví.

Každé dielo je ako dieťa, ale predsa – ktoré je vaša srdcovka?

Zora: Ja mám svoju srdcovku v Haagu. V budove Assotiation of the Dutch Insurrers, ktorú otvárala holandská kráľovná Beatrix a ktorú sme mali tú česť osobne poznať. Štěpán tam má vo vstupnej hale obrovský kruh z optického skla a ja v schodiskovom kruhovom priestore s oknami osemmetrovú sochu Guardian.

Štěpán: Ten vestibul má tvar elipsy. V jednom ohnisku je moja socha a v druhom Zorkina. Ženský a mužský princíp. Rovnaký ako v našom živote.

Stepan Pala, *Blue Spiral*, 1998

Zora Palova, *Up Side Down*, 2013

Je veľmi vzácne, že dvaja manželia päťdesiat rokov dokážu spolu existovať, dokonca v jednom ateliéri... ??!

Štěpán: To je vďaka tomu, že ona ma ľúbi. Aspoň to hovorí...

Zora: Áno...

Kto z rodiny zdedil umelecký talent?

Zora: Z troch synov je jeden architekt, druhý sochár a tretí právnik. Ale hlavne všetkých našich deväť vnúčat, zdá sa, má výtvarný talent.

Ste plní pozitívnej energie – ako to robíte?

Zora: Je to asi tým, že máme radosť zo života. Netrápime sa kvôli maličkostiam a aj keď prídu horšie chvíle, snažíme sa ich spolu preklenúť. A to je asi najdôležitejšie.

ami

foto Valéria Zacharová

Stepan Pala, *Bif Infinity*, 2020

Čo vás priviedlo do Devína?

Zora: Hľadali sme miesto, kde by sme bývali a Devín sa nám páčil. Hlavne nás dostal sútok Moravy a Dunaja. To splynutie dvoch riek je sila, ktorá musí osloviť snáď každého. Ako ten Dunaj nechce pusťť k sebe tú Moravu... Mne sa to tu veľmi páčilo. Nasťahovali sme sa pred dvadsiatimi rokmi, keď sme mali už tri deti. Na Devíne máme rekreáciu, bývanie aj prácu na jednom mieste. A to je asi najviac, čo si môže človek želať. Chcela som vytvoriť bývanie so svetlom a priestorom pre nás i naše sochy.

Štěpán: Devín nás lákal, lebo je to magické miesto. Obľúbili sme si ho, často sme sem chodili s deťmi na hríby, robili sme si ohník. A tak sa nám tu zapáčilo, že Zorka za tým šla. Ona má totiž schopnosť zrealizovať veci, ktoré by nikto iný na svete nezrealizoval...

VÝSTAVY, ZBIERKY, CENY

Manželia Palovci majú na konte desiatky samostatných i skupinových výstav. Z tých najvýznamnejších treba spomenúť u Zory výstavu v Habatat Galleries na Floride, v Gallery Jean-Claude Chapelotte v Luxemburgu, v CUBE Gallery na Alfred University v New Yorku či v Galérii Nedbalka v Bratislave. Štěpán vystavoval napríklad v Luxemburgu, v Etienne Gallery v Oisterwijku v Holandsku a tiež v Statua Gallery v Bratislave. Zo skupinových medzinárodných výstav to boli výstavy v Izraeli, Pekingu, Šanghaji a naposledy v Corningu v USA, kde manželov Palovcov vybrali ako jedných zo sto výtvarníkov, ktorí tvoria so sklom. Ich diela sú zastúpené ako v súkromných zbierkach, tak aj v galériách po celom svete a získali celý rad významných cien. Zo všetkých spomeňme u Zory Krišťáľové krídlo za rok 2006 a u Štěpána ocenenie na Medzinárodnej výstave skla v Kanazawe v Japonsku či v Habatat Galleries v Spojených štátoch.

SPOMÍNAME

Narodil sa ako najmladší z dvanástich súrodencov v slovenskej dedine Ambrózfalva v Maďarsku rodičom – roľníkom. Pred príchodom do Československa žil v Budapešti, kde si ukončil vzdelanie a pracoval ako poštový zamestnanec. Po skončení 2. svetovej vojny spoločne so svojou nastávajúcou manželkou Máriou v roku 1947 prišli do Československa, do mesta Stíbro. Zosobášili sa za veľmi romantických podmienok, lebo na vlastnú svadbu dorazili na bicykloch a svedkov si našli po ceste. Niekedy okolo roku 1948 sa presťahovali do Devína. Zo začiatku to Miťkovci nemali ľahké, lebo Devínčania ich považovali za Maďarov, napriek tomu, že ich krásnej stredoslovenčine sa nič nevyrovnalo. Sťahovali sa niekoľkokrát. Bývali najprv na Brigádnickej a neskôr na Kremelskej ulici. Ich susedmi boli Vičanovci, Šverkovci, Goldschmidtovci a počas tohto spolunažívania si pestovali vrele susedské vzťahy.

Pán Miťko pracoval najskôr v devínskom družstve, kým nedostal prácu na bratislavskej Hlavnej pošte. A keď sa jeho manželka stala vedúcou pošty v Devíne, nastúpil ako miestny doručovateľ. V tom čase mal telefón v obci len málokto a tak sa ten poštový stal dôležitým informačným kanálom. Všetky dôležité správy a telegramy prichádzali cez telefón a pán Miťko nelenil, často aj mimo svojho pracovného času, nasadol na bicykel a priniesol správu aj do odľahlejších častí Devína. A stávalo sa, veru, že susedia aj v noci kloпали, aby Miťkovci telefónom zavolali záchranku. Pán Miťko pracoval na pošte do odchodu do dôchodku a potom ešte ďalšie roky ako brigádnik. Žiadna poštárska práca mu nebola cudzia, vedel zastúpiť aj vedúcu pošty. Keď práve neroznášal zásielky, venoval sa záhradke a nevynechal žiadnu príležitosť porozprávať sa so susedmi na tému šport či politika. A krásna záhrada u Miťkovcov slúžila nielen rodine, ale bola otvorená aj pre priateľov.

Poštár Miťko bol ľudomil, ktorý vedel ľuďom načúvať. A načúval im úprimne a priamo. Jeho život bol o pomoci ľuďom, o vnímaní, zážitkoch a o učení sa novým poznatkom. Mal rád hlavne mladých ľudí, ktorí sa prisťahovali do Devína, umelcov či výtvarníkov nevynímajúc. A tí sa za ním často zastavili len tak, na kus reči, na pošte. Počúvali jeho zážitky a on sa, rovnako, čulo zaujímal, ako sa im darí v živote. Na starý Devín si spomínal takto:

„Pri záhradníctve Agapé bola pohraničná stráž so závorami a museli sme mať povolenia na prechod, ktoré pohraničníci v autobusoch kontrolovali... Na rohu Lomnickej ulice bola stajňa s koňmi a nad ňou vinice, ríbezľové sady. Devínsky ríbezľák sa zrodil práve tam... A mali sme aj služby: troje potravín, zelvoc, obuv. Na začiatku Lomnickej bola mliekareň, odkiaľ sa rozvážalo mlieko do domov a súčasťou toho domu boli krásne pivnice...“

Pravidelne chodieval do kaviarničky k Pavlínke a Ivanovi Rumanovským (dnešný Eden), kde sa stretával s Devínčanmi – Luptákovcami, Rihákovcami, Potančokovcami. Tam vznikol v júli 1969 aj námet na dvojdielny dokumentárny film o Devíne v réžii Ivana Rumanovského, kde hral pán Miťko hlavnú úlohu a svojím svojským prejavom a s ceruzkou za uchom komentoval dianie v obci.

Spolu s manželkou žili aktívnym spoločenským životom a žiadna zábava či divadlo sa bez nich nemohli uskutočniť. Boli milovníci filmu a radi chodievali do kina. Pán Miťko pomáhal aj pri dokončovaní prístavby novej školy. Keď už slabšie chodil, rád si posedel u Srnčíka, kde mu robil často spoločnosť výtvarník Gabo Strassner, s ktorým si rád poklebetil. Stretával sa denne s Devínčanmi a ich problémy boli aj jeho problémami. No ako poštár sa cítil byť viazaný akýmsi „susedským“ tajomstvom a to nikdy neporušil. Vyznával žiť život v pokore a v slušnosti. Hlásal, že pokiaľ sa niekto nevie správať a vážiť si ľudí, je v duši samotár. Často opakoval slová: „Ľudia žijú s ľuďmi a čo sa doma navarí, tam to má aj zostať.“

POŠTÁR MATEJ MIŠKO

devínsky kronikár na bicykli
(1916 – 2012)

Manželka Mária mu umrela nečakane vo veku 56 rokov a zostali mu tri deti – Mária, Eva a Peter (dcéry vyštudovali ekonómiu a syn chémiu) a vnúčatá – Tomáš, Michal, Petra a Braňo. Často a rád im rozprával svoje zážitky z vojny a z francúzskeho zajatia, kde prekonal maláriu, vďaka francúzske mu koňaku. A na pamiatku na túto udalosť si každé ráno dával kalíštek. Snáď aj preto sa dožil v zdraví krásneho veku.

Na manželov Miťkovcov mám len príjemné spomienky. V čase, keď som prišla bývať do Devína (v roku 1956) už obaja pracovali na miestnej pošte. Aj mimo úradných hodín boli pre Devínčanov akousi miestnou úradovňou. Keď bolo treba čokoľvek vybaviť, pomohli – či už s telefónom, ktorý bol v tom čase asi jediný v celom Devíne, volali sanitku a bolo jedno, či vo dne alebo v noci... Vyhlasovali aj oznamy vo verejnom rozhlase a ujo Miťko plnil aj funkciu verejného klebetníka. Bol skrátka dlhé roky takým „dievčaťom pre všetko“, veľmi milý pán.

Helena Heribanová

Raz som išla po ulici a oproti šiel pán Miťko. Ako vždy, jemne kývol hlavou a pozdravil. Keď sme sa míňali, chytil ma za ruku a hovoril: „Vy ste ľaváčka.“ Prekvapene som sa pozrela do jeho bystrých očí. Usmial sa a dodal: „Nepamätáte sa, keď ste sa dávno prisťahovali a ja som bol poštár, klopal som vždy na vaše okno a vy ste mi v ňom podpísali zásielku. Odvtedy si pamätám, že ste ľaváčka.“ Pustil mi ruku, znovu jemne kývol hlavou a pomaly odkračal preč. **Zuzana Bachoríková**

Ujo Miťko bol dlhé roky najstarším obyvateľom Devína. Ísť mu gratulovať bola udalosť. Nie pre pohostenie, ktoré zakaždým s veľkou vážnosťou nachystal, ale pre stretnutie s ním. Nedalo sa ísť len tak, na chvíľu. Pre neho sme boli najväčším darom my, gratulanti. Mal komu rozprávať. A rozprával rád. Láskavé spomienky mladíckej mysle na dlhý, pestrý a plodný život, hoci v zrelom tele, boli vždy čarovné. Disponoval dlho jediným telefónom v Devíne a zrejme mu najviac v pamäti utkveli náhle pôrody, ku ktorým volal sanitky. A tuším, občas aj asistoval pri príchode detí na svet. Svojich starých Devínčanov poznal vari všetkých. Po mene, no i vďaka spomienkam, ktoré spolu prežili. Tým smutným sa radšej vyhol, vyhľadával veselšie, aby zabavil publikum. I veľký gavalier to bol. Nechýbal na žiadnej spoločenskej akcii a kým mu to kolená dovolili, prítomné dámy vždy náležite vyzváral. Bol prototypom poštára starej školy. Dodnes je s nami v spomienkach.“ **Ľubica Kolková**

red, foto archív rodiny Miťkovej

HUDBA Z DEVÍNA

THEBENBOUND – PRIPÚTANÍ K DEVÍNU

Ako pri každom umeleckom diele, aj pri hudbe platí, že keď sa dokážeme na skladbu sústrediť viac ako tri minúty, dostala nás. Pri hudbe kapely ThebenBound to platí jednoznačne. Je v nej hravosť, fantázia, harmonický súzvuk a to všetko v krásnom nadčasovom artrockovom balení. Sú traja – Juraj Čorba (klavír), Peter Potúček (basgitarra) a Dano Gašpar (bicie). O živote tejto sympatickej hudobnej formácie, ktorá je srdcom i telom spojená s Devínom, sme sa porozprávali s jedným z trojčlanku skupiny – Petrom Potúčkom.

Ako ste sa našli ako kapela?

S Jurajom sa poznáme od dvanástich rokov. Chodili sme spolu na základnú aj strednú školu, počúvali Beatles a hrávali si ich pesničky. Áno, už v tom čase tak trochu retro... V 90-rokoch prišlo obrozenie aj v rámci hudby a zvlášť si pamätám na koncert skupiny Collegium Musicum. Mali sme sedemnásť, na comebackový koncert v DK Lúky sme si protekčne zohnali lístky a odchádzali sme plní tých najvyšších hudobných ideálov. Už ako vysokoškólači sme každý hrávali v rôznych kapelách, v jednej z nich hral aj Dano na bicie. Postupne sme sa ale každý viac orientovali na profesionálnu dráhu v našich oboroch. O pár rokov neskôr sme sa s Jurajom boli pozrieť v jednom hudobnom klube na kapelu, kde spievala moja súčasná manželka... :-) Po koncerte nám bolo úplne jasné, že s hudbou ani náhodou nekončíme a začali sme zakladať kapelu.

Z čoho pozostával váš ranný repertoár?

Zo začiatku sme hrali ako revivalová skupina skladby Pink Floyd. Rýchlo sme pochopili, že revival je fajn, ale bolo by načas prísť opäť s niečím vlastným. Našli sme nahrávky a notové záznamy starých ľudových piesní, spracovali ich v projekte Estradin. Podarilo sa nám urobiť aj celkom slušné demo a odohrať zopár dobrých koncertov a festivalov. Pomaly sme prichádzali do štádia, že chceme robiť iba vlastnú hudbu.

Kde ste našli priestor na skúšky kapely?

V Dome kultúry v Devíne. Genius loci Devína, keď niekoho osloví, už ho nepustí. Vnímali sme to až fyzicky. V momente, ako odbočíte na Devínsku cestu a ocitnete sa v aleji stromov, všetky starosti z vás opadnú. Chuť tvoriť a spontánne nápady sme dostali práve v Devíne. A neskôr, keď sme mali už vlastné skladby, celkom prirodzene sme sa premenovali na ThebenBound. Názov je zložený z nemeckého pomenovania Devína – Theben a Bound znamená byť viazaný, pripútaný. ThebenBound – to je náš príbeh spojený s Devínom a vyjadruje náš status. Ako muzikanti sa tu cítíme ako doma.

Páčil sa publiku artrock?

Tú spätnú väzbu sme vždy cítili, hoci sme si neboli sprvu celkom istí, ako bude naša tvorba prijatá. Čím viac sme ale hrali pred ľuďmi, tým viac sme boli presvedčení, že sme na dobrej ceste. Na začiatku bola obava, či bude stačiť zostava klavír, basgitarra, bicie, ale potom sme si povedali, že veď aj Emerson, Lake a Palmer, či súčasná top americká formácia Medeski, Martin, Wood sú len traja. No predsa sme sa zhodli, že to chce niečo, čo by nad tými tromi nástrojmi vytvorilo oblúk – klenbu. Vtedy sme si spomenuli na otca nášho kamaráta, úžasného huslistu Milana Tedlu, ktorý bol súčasníkom fermatovskej a ursínyovskej generácie a oslovili sme ho, či by s nami našu kapelu neuviedol do života. Na našu veľkú radosť ponuku prijal. A hoci potom už s nami nehrával, veľmi nám v tých začiatkoch pomohol. Dnes s nami hráva ako stály hosť vskutku virtuózný Alan Vizváry a jeho poňatie hudby nás opäť posunulo o veľký krok ďalej.

Ako kapela, ktorá potrebuje svoj intímny priestor na spojenie s publikom – kde sa vám najlepšie vystupuje?

Pre naše koncerty hľadáme miesta, ktoré majú špecifickú atmosféru, svojho ducha. Hrali sme napríklad v amfiteátri na štiavnickej Kalvárii. Prišlo tam asi sto ľudí a bol to silný zážitok – teplá júlová noc, hviezdy nad hlavou, za nami stredný kostol a naša hudba vďaka tomu prostrediu dostala úplne iný rozmer. Tiež sme mali koncert v katedrále z 13. storočia v Štítniku na Gemeri. Pozval nás tam miestny farár, ktorý hral na úvod na organe Bachov chorál. Prišlo mi až neveriteľné, ako skladby do prostredia a atmosféry katedrály harmonicky zapadli. Ale radi hrávame aj v klubových priestoroch. Každý klub má svoje publikum a prepojenie medzi hudobníkmi a poslucháčmi vie byť veľmi inšpirujúce.

Prvé CD ThebenBound ste vydali v roku 2017. Aká bola odozva?

Nemali sme veľké očakávania, ale po vydaní albumu prišlo viacero ohlasov, ktoré nás veľmi potešili. Dávali sme rozhovory do rádií, v Denníku N si nás všimli, na internete sa objavila odborná hudobná recenzia. Dokonca sme boli nominovaní v anketе Esprit na cenu jazzový album roka, čo milo prekvapilo, pretože nie sme klasické jazzové trio. Nakoľko naša hudba má prívlastok menšinová, sme skutočne radi, že na nás reagovala odborná hudobná kritika, ktorá sa venuje vyhranenejším hudobným žánrom. Ich pozitívna reakcia nás povzbudila a dala signál, že môžeme pokračovať. Niekedy sa stane, že našu hudbu vďaka odozve poslucháčov spoznáваме nanovo. Jednou z takých bola reakcia známej dramaturgičky, ktorá si vypočula naše skladby a skonštatovala, že v tej hudbe je všetko, čo sme s chalanmi z kapely za tie roky napočúvali a ešte sme to podľa seba posunuli ďalej. Vďaka.

Zdá sa, že odkedy ste začali vystupovať v Pivnici, stala sa vašou domovskou scénou...?

Keď sa otvorila Pivnica, tak som sa veľmi potešil, lebo, a nie je to len môj názor, bol to Počín s veľkým P. Dlho som neváhal, priniesol som Marte Potančokovej naše cédéčko a neskromne som jej oznámil, že

mám vlastnú kapelu a keby chcela, sme pripravení. A ona si vymyslela, že nás dá dokopy s vernisážou devínskych výtvarníkov. Bol to vynikajúci nápad, lebo na artrockovú hudbu reagovali výtvarníci veľmi pozitívne, vnímajú ju takpovediac ako obrazotvornú. Nebola to teda len hudobná kulisa v rámci vernisáže, ale akcia mala dve rovnocenné polohy – obrazovú aj zvukovú. V Pivnici sa nám hrá veľmi dobre. Atmosféra sa vytvorí, aj keď hráme pred malým publikom, dokonca je to o to intenzívnejšie. Medzi kapelou a každým divákom akoby vznikala vlastná linka komunikácie a to je veľmi silný zážitok. Naozaj ma potešilo, keď mi po koncerte jedna Devínčanka opísala svoj vnem, že to, čo sa klenulo nad našou hudbou, bolo ako meditácia či modlitba. Akoby spolu jednotlivé žánre, ktoré v tej hudbe počuť, či je to džez, rock alebo klasická hudba, vytvárali vyšší súzvuk...

Kto je autorom vašich skladieb?

Komponuje ich Juraj, a časti niektorých skladieb vznikli aj zo spontánneho džemovania. Radi počas skúšania aj improvizujeme, prináša to ten pravý „španung“. Kritika tiež ocenila, že v našej hudbe, napriek tomu, že je poctivo skomponovaná, cítiť čaro spontánneho momentu a že sa nám podarilo do nej prepašovať feeling šesťdesiatych – sedemdesiatych rokov. Každý z hudobníkov prídje s nápadom ako skladbu doaranžovať a hľadá prienik svojho nástroja s tými ostatnými. Práve tieto momenty spoločného hľadania a objavovania sú pre mňa v hudbe tie najzaujímavejšie.

Ako vám Devín dotvára kulisu pre hudbu?

Určite kombináciou krásnej prírody a histórie. Je toho možno aj viac, než vieme spracovať vedome. Devín priťahuje ľudí s fantáziou či umeleckým talentom akéhokoľvek druhu, je to prostredie, kde sa tvorbe darí. Ponúka návrat ku koreňom a tu, v Devíne, sa korene zapustiť dajú. Nedávno som si uvedomil, že máme v erbe symbol svätého Lukáša, patróna lekárov, ale aj umelcov, podľa tradície prvého ikonopisca. Myslím, že tá spojitosť je ešte hlbšia, než by sa na prvý pohľad zdalo.

ami, foto archív skupiny

RECEPTY Z JESENNEJ ÚRODY

Leto sa prehuplo do pestrofarebnej jesene. Stromy sa lúčia jemným mávnutím listov a padajú na zem, ktorá sa pomaly ukladá k zimnému spánku. Úroda je v košíkoch, debničkách a pohároch. Soňa Kolenčíková sa s nami rada podeli s jej všeobecne obľúbenými receptami, ktorých ingrediencie tvoria plody z tohto hojnosťou požehnaného obdobia. Vraj, aby sme mali čo zakusnúť k mladému vínu...

GAŠTANOVÉ KOŠÍČKY S POSÝPKOU (12 KUSOV)

Potrebujeme: 100 g uvarených gaštanov (podrvíť v ruke), 60 ml rastlinného oleja, 150 g cukru, 100 g pomletých mandlí, 2 čl prášku do pečiva, 1 čl sódy bikarbóny, štipku škoricice, štipku pomletých klinčekov, štipku anízu (môžeme vynechať), 2 vajcia, 250 ml maslového mlieka alebo jogurtu.

Posýpka: 50 g múky, 20 g postrúhaných mandlí, 50 g cukru, štipka škoricice, 50 g mákkého masla.

Rúru predhrejeme na 180 stupňov. Gaštany s olejom a cukrom zmiešame v mixéri na pyré, pridáme mandle, múku, prášok do pečiva, sódu bikarbónu a korenia. Vajička rozmiešame v maslovom mlieku a všetko spolu spojíme. Zmesou naplníme muffinové formy, zaprášime posýpkou a dáme piecť do rúry na 30 minút. Necháme vychladnúť a posypeme práškovým cukrom.

VERBENOVÝ LIKÉR

Na 1 liter likéru potrebujeme: 2 hrste verbeny citrónovej, 1 hrst kandizovaného ovocia, 2 bio citróny, 1 liter pálenky (vodky, ražnej...) Zliať do fľaše a počas troch mesiacov každý deň fľašou potriať. Pôsobí antibakteriálne a pri chorobách z prechladnutia. Po zliatí do fľašiek by mal likér ešte mesiac odstáť, ale na to už asi čas nebude mať... Každý deň načim vypíť 2-3 ml.

Dobrá chuť a na zdravie!

text a foto
Soňa Kolenčíková

JABLKOVÁ BÁBOVKA SO ŠKORICOU A ORECHMI

Potrebujeme: 2 vajcia, 250 ml oleja, 240 g cukru, 1 vanilkový cukor, 350 g hladkej múky, ¼ kypracieho prášku, 250 g jablák nastrúhaných na hrubo, 50 g hrozienu alebo brusníc, 60 g nasekaných vlašských orechov, 2 vrchovate lyžičky mletej škoricice, práškový cukor na posypanie.

Vajcia vyšľaháme s olejom a s cukrami. Hladkú múku preosejeme s kypriacim práškom a škoricou. Múčnu zmes dôkladne zmiešame s vaječnou zmesou, pridáme jablká, hrozienu, umyté a vysušené orechy. Všetko premiešame. Rúru predhrejeme na 150 stupňov a pečieme 55 minút. Po upečení necháme chladnúť 10 minút. Pred podávaním poprášime práškovým cukrom.

ŠALÁT S HROZONOM, ORECHMI A SYROM CAMEMBERT

Potrebujeme: 2 červené cibule, 150 g bobuliek bieleho hrozna, 80 g vlašských orechov, 400 g camembertu, 4 pl balzamikového octu, 1-2 pl medu, 1 čl francúzskej horčice (môže byť aj medová dijonská horčica), soľ, čierne korenie čerstvo pomleté, 2 pl oleja z vlašských orechov.

Cibuľu očistíme a nakrájame na tenké plátky. Šalát umyjeme a necháme odkvapkať. Bobulky hrozna rozkrojíme na polovičky, orechy rozdrvíme v ruke. Camembert pokrájame na trojuholníčky. Na dressing zmiešame ocot, olej, horčicu a med, soľ a čierne korenie v malom zaváraninovom pohári, aby sa spojili všetky ingrediencie a šalát s ním pokvapkáme. Servírujeme so špaldovým chlebíkom alebo francúzskou bagetou.

RAKÚSKE MESTEČKO MARCHEGG A PRÍRODNÁ REZERVÁCIA MARCHAUEN

Keď boli naše deti malé a nezvládali ešte dlhé trasy na malých bicykloch, náš cieľ cesty bol jasný – k bocianom. K hniezdu, ktoré sa nachádza asi v polovici cesty medzi Devínom a Devínskou Novou Vsou a ktoré si tu tieto majestátne vtáky už roky

strážia. Dnes už naši synovia riadne porástli, a tak môžeme organizovať spoločné výlety aj ďalej a k iným bocianom – napríklad do neďalekého mestečka Marchegg v susednom Rakúsku. Cesta na bicykli vedie z Devína smerom do DNV cez most Slobody okolo zámku Schloss Hof po rovinatej ceste až do mestečka Marchegg (3 000 obyvateľov). Je to veľmi zaujímavá destinácia už aj tým, že je známa najväčšou kolóniou bocianov bielych v strednej Európe.

MOZOG – SLUŽOBNÍK NA CELÝ ŽIVOT AKO FUNGUJE PAMÄŤ

Pamäť predstavuje našu schopnosť uchovávať informácie, ktoré náš mozog prijal. V minulých článkoch sme si povedali, že pamäť a iné rozumové funkcie sa môžu vekom zhoršovať, no dokážeme tento proces spomaliť aktívnym životným štýlom, dobrou životosprávu a cvičeniami pre mozog. Pomôcť môžu aj niektoré prípravky z lekárne, no nezabúdajme, že doposiaľ skutočne neexistuje žiadna zázračná pilulka pre našu pamäť. Psychológovia upozorňujú, že existujú rôzne druhy pamäti. Čím sme starší, tým sa zhoršuje takzvaná krátkodobá pamäť, no nemáme problém si vybaviť historiky z nášho detstva. Je to normálne a prirodzené. Pozrime sa teda, ako pomôcť práve krátkodobej pamäti.

Čo pomáha zlepšovať krátkodobú pamäť?

- **Opakovanie.** Nie nadarmo sa hovorí, že opakovanie je matka múdrosti. Preto, ak sa počas telefonátu s vnukom na niečom dohodnete, nehanbite sa to v závere telefonátu nahlas zopakovať.
- **Buďte pozorní.** Neraz je za zabúdaním skôr roztržitosť než problém s pamäťou. Preto, keď niečo robíte, robte to pokojne, bez stresu a neodbiehajte k iným činnostiam.
- **Majte vo veciach systém.** Strávite väčšinu dňa hľadaním okuliarov? Za to nemôže zlá pamäť. Musíte sa naučiť, že veci majú mať svoje miesto, na ktoré ich vždy odložíte.
- **Pamäti pomáhajú súvislosti.** Chcete si zapamätať dôležité telefónne číslo? Najlepšie si ho zapamätáte, keď medzi číslami nájdete nejakú súvislosť, príp. si ich predstavíte na telefóne, ako vytvárajú určitý obrazec.
- **Pamäti pomáhajú emócie a predstavy.** Ak idete do obchodu a viete, že nesmiete zabudnúť kúpiť múku, skúste si spomenúť na nejakú vtipnú príhodu s múkou (napr. ako ste minulý rok ako rodina spolu piekli a zabávali sa).

A samozrejme, pamäti pomôže každodenný tréning, takže si urobte aj navrhnuté cvičenia nižšie.

Cvičenie 1: Napíšte čo najviac slovenských miest, ktoré začínajú na B. (Ak sa vám cvičenie páči, skúste každý deň iné písmeno.)

Cvičenie 2: Zoberte si hodinky a stopnite si asi 5 minút. Pokúste sa zapamätať si nákupný zoznam. Po 5 minútach zoznam zakryte a napíšte na papier, čo ste si zapamätali. Užitočný tip: Skúste nájsť medzi položkami prepojenia, v hlave si ich zoskupíte, aby sa vám lepšie zapamätali.

Zemiaky	Hrozno	Postrek na vošky
Múka hladká	Utierky papierové	Špagety
Cukor kryštálový	Zápalky	Krížovky
Toaletný papier	Citrón	Metlu
Pero	Mydlo	Čokoládu
Noviny	Žiletka	Rožky
Soľ	Šunku	Maslo
Paradajky	Jedlo pre psa	Bomboniéru

autorka Miroslava Žilinská je psychologička.

TIP NA VÝLET

A to je už čo povedať. Bociany prilietajú v marci, vychovávajú svoje mláďatká a potom spoločne odlietajú do teplých krajín za miernejšou zimou. Samozrejme, že do Marcheggu sa môžete dostať aj autom či vlakom zo stanice v DNV, ale cesta na bicykli je predsa len romantickejšia a urobíte tak niečo aj pre svoje zdravie. Treba však vedieť, že vstup do rezervácie je s bicyklom zakázaný a nakoľko Marchegg je už v zahraničí, nezabudnite deťom zobrať pasy. Vstup do rezervácie je zdarma a môžete si vybrať z troch rôznych okruhov podľa náročnosti – červená má 2, zelená 4 a modrá 7 kilometrov. Bociany stretnete už niekoľko metrov od vstupu a lietajú doslova nad hlavami návštevníkov. Hniezda si stavajú na stromoch i na komínoch neďalekého zámku. Vždy sa vracajú do toho istého „bývania“, ktoré každý rok obnovujú, preto môže také hniezdo dosiahnuť hmotnosť aj niekoľko sto kilogramov. Nové si vybudujú až vtedy, keď sa pod ním zlomí konár stromu. Vidieť tieto pôvabné vtáky celkom zblízka je úžasný zážitok nielen pre deti, ale aj pre dospelých. Na ich lepšie pozorovanie vybudovali aj drevenú rozhľadňu, čím sa ešte viac zvýšila atraktivita tohto miesta. V rezervácii však žijú aj iné zaujímavé živočíchy ako bobry, žaby a ropuchy, ktoré je tiež možné zažiť v ich prirodzenom prostredí.

Ďalšou atrakciou tohto mestečka je barokový zámok, ktorý v súčasnosti slúži ako lovecké múzeum a je v ňom umiestnený aj unikátny Pálffyho archív. V tomto roku je však, žiaľ, verejnosti neprístupný. Zámok postavili počas vlády Přemysla Otakara II. pôvodne ako opevnený zámok skladajúci sa z troch kruhových veží, vodných priekop a dvoch padacích mostov. Prvá písomná zmienka o ňom pochádza z roku 1346. V roku 1733 ho prestavali na barokový zámok s parkom. Počas druhej svetovej vojny bol zdevastovaný, ale vďaka iniciatíve miestnych občanov sa ho podarilo zrekonštruovať. Pri zámku nájdete aj pekné ihrisko pre deti.

Prajem vám krásny výlet a veľa pekných zážitkov!

Soňa Kolenčíková, foto archív

VÝSTAVA

HOMMAGE A PETER STRASSNER

Výstava na počesť a pamiatku sochára, pedagóga a Devínčana Petra Strassnera sa uskutočňuje každý rok v septembri v čase jesennej rovnodennosti. Na tohtoročnom desiatom ročníku sa predstavilo 10 autorov: Andrej Šóka, Gabriel Strassner, Lucia Fabiánová Strassnerová, Ľubo Mikle, Milan Kosmel, František Bohunický, Kata Kissoczy, Rašto Trizma, Dionýz Troskó a Jakub Trajter. Výstavu Sochy a Objekty si budeme môcť pozrieť na hrade Devín do konca októbra.

AKTIVITY A CVIČENIA V DOME KULTÚRY V DEVÍNE

PONDELOK	Gymnastika pre deti s Katkou Vívovou v MS Kontakt: katie6073@gmail.com	17:00 – 18:00 hod.
	Pilates – začiatčníci a mierne pokročilí v MS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	18:15 – 19:15 hod.
UTOROK	Kružok umeleckého drotárstva pre seniorov (každý druhý utorok s Erikou Majerskou)	15:00 – 17:00
	Joga s Jurajom v MS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	18:15 – 19:45
STREDA	Gymnastika pre deti s Katkou Vívovou v MS Kontakt: katie6073@gmail.com	17:00 – 18:00 hod.
	Pilates pre seniorov v MS	18:15 – 19:15 hod.
	Tanečná škola – spoločenské tance vo VS bližšie info: tanec.jarka@gmail.sk	18:00 – 19:30 hod.
ŠTVRTOK	Ranný pilates v MS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	9:00 – 10:00 hod.
	Zacvičme si spolu vo VS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	18:00 – 19:00 hod.
	Pilates – pokročilí vo VS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	19:00 – 20:00 hod.
PIATOK	Gymnastika pre deti s Katkou Vívovou v MS Kontakt: katie6073@gmail.com	17:00 – 19:00 hod.
	Flow – vinjasa joga s Lidkou vo VS Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“	19:00 – 20:00 hod.

ŠPORT V TELOCVIČNI PRI ZŠ NA KREMEĽSKEJ ULICI

Silovo-kondičný tréning	Streda:	19:30
Silový kruhový tréning	Streda:	19:00 – 20:00

Bližšie info: na FB v skupine „Devínske mamičky a občania Devína“

Pokiaľ pretrvávajú špeciálne Covid opatrenia, cvičenie, ktoré bežne prebieha v telocvični, sa koná vo Veľkej sále v DK a začína sa o 19:30 hod.

ZDOBENIE TEKVÍC LAMIÓNOVÝ SPRIEVOD

PRINESTE SI, PROSÍM, TEKVICE, OZDOBY, NÁRADIE NA VYREZÁVANIE.

TEŠÍME SA NA VÁS! OZ NÁŠ DEVÍN / MČ BRATISLAVA DEVÍN

NEDEĽA

25. OKTÓBER

16:00 – 18:30

námestie pred Domom kultúry
v prípade zlého počasia v Pivnici

OZDOBÍME TEKVIČKY

VYROBÍME LAMIÓNY

VYDÁME SA SPOLOČNE
NA LAMIÓNOVÝ SPRIEVOD

